

2003-02-26

Olle Nordell

Verksamhetsberättelse 2002

Saxån-Braåns vattenvårdskommitté fastställde följande verksamhetsberättelse för 2002 på årsmötet den 26 februari 2003.

Vattenvårdskommittén har under året bestått av följande personer:

Ordinarie ledamöter	Suppleanter	Miljönämnd
John Aanesen	Jan-Axel Roslund	Eslöv
Alvar Petersson vice ordf	Gert Johansson	Kävlinge
Sven Olof Westman ordf.	Rolf Henriksson	Landskrona
Lennart Lindevall	Stefan Andersson	Svalöv

Arbetsgruppen har bestått av följande tjänstemän:

Representant	Ersättare	Miljöförvaltning
Anna-Carin Linusson	Birgitta Karlsson	Eslöv
Björn Sanzén vice sekr	Patrik Lund	Kävlinge
Högni Hansson sekr.	Olle Nordell	Landskrona
Thomas Arnström	Petter Ljungberg	Svalöv

I arbetsgruppens och kommitténs möten har även representant från Länsstyrelsens miljöenhet och Ekologgruppen Landskrona AB deltagit.

Årsmöte

Årsmötet hölls den 27 mars 2002 i Landskrona. Högni Hansson redogjorde för 2002 års verksamhetsberättelse och innevarande års verksamhetsplan. Till ordförande i kommittén till nästa årsmöte valdes Sven Olof Westman, Landskrona och till vice ordförande Alvar Petersson, Kävlinge. Till sekreterare till nästa årsmöte utsågs Högni Hansson, Landskrona och till biträdande sekreterare Björn Sanzén Kävlinge. Ordföranden och sekreteraren utsågs att teckna kommitténs firma.

Vårsmöte

Vårsmötet hölls den 15 maj i Marieholm. Till vårmötet inbjöds representanter för myndigheter som hanterar vattenfrågor, natur- och miljöorganisationer, byalag, lantbruksorganisationer och sportfiskeföreningar. Björn Sanzén föredrog kommitténs verksamhetsberättelse och verksamhetsplan. Projektledare Emilie

Postadress	Kontorsadress	Telefon	Telefax	Postgironr
261 80 Landskrona	Stadshuset Drottninggatan 7	0418-79 849	0418-79403	1 23 45-5

Björling redogjorde för arbetet med att anlägga dammar och våtmarker i Eslövs och Landskrona kommuner. Vidare redovisade Johan Krook från Ekologgruppen vattenkontrollen för 2001. Tryggve Fahlstedt från Jordbruksverket höll ett föredrag kring problematiken om översvämningar och årensningar. Efter lunch gjordes en exkursion i närområdet där anlagda dammar, rensade åsträckor och naturligt meandrande vattendrag studerades och diskuterades.

Vattenkontrollen 2002 (hela vattenkontrollen redovisas i maj år 2003)

Vattenkontrollen omfattar månadsprovtagning av temperatur, pH, konduktivitet, syrgas, grumlighet, biologisk syreförbrukning, kväve och fosfor i 8 provpunkter. Dessutom tas veckoprover av kväve, fosfor och totalorganiskt kol i två punkter som blandas flödesproportionellt. Analyserna används för beräkning av vattendragets transport av dessa ämnen. Tungmetaller och bekämpningsmedel provtas nära vattendragets mynning. Jämfört med tidigare år har bekämpningsmedelsprovtagningen utökats och även genomförts i Örtorpsbäcken. Under provtagningen analyseras nu samtliga preparat som används i avrinningsområdet. En databas över utförd provtagning har lagts ut på kommitténs hemsida.

Resultatet av vattenkontrollen under 2002 redovisas vid vårmötet i maj eftersom nödvändiga flödesdata från SMHI först levereras under mars månad. Ekologgruppen i Landskrona har utfört vattenkontrollen.

Vattenkontrollen 2001

Sammanfattning

Årsmedeltemperaturen i Svalöv 2001, 8 °C var högre än normalt. Svalare än normalt var det endast i mars, april, juni och december. **Årsnederbörden** i Svalöv var 689 mm något mindre än medelvärdet för åren 1920-2000 som är 700 mm. De nederbördsrikaste månaderna var augusti och september.

Årsmedelvattenföringen vid mynningen var enligt SMHI:s pulsmodell 2,8 m³/s vilket är mindre än medelvattenföringen för perioden 1973-2000, 3,8 m³/s. I september var det högst månadsflöde, medan det var lägst flöde i juli.

Transporten av kväve vid mynningen 2001 har beräknats till totalt 590 ton, vilket är mindre än 2000 (790 ton) och mindre än medeltransporten för åren 1980-2000 (1000 ton). Den flödesviktade halten för år 2001 var den näst lägsta under perioden 1980-2000. En svag tendens till minskande kvävehalter kan urskiljas i trendlinjen för perioden.

Fosfortransporten 2001 uppgick till 8 ton vid mynningen, vilket är något mindre än 2000 (10 ton) och betydligt mindre än genomsnittet för perioden 1980-2000 (18 ton). En tydlig nedgång i fosfortransporten kan noteras över tidsperioden. Även om årsmedelvattenföringen var lägre under den senare hälften av denna period, är minskningen

alltför tydlig för att enbart förklaras av en lägre vattenföring de senaste åren. Detta framgår bl a av framräknade flödesviktade halter.

Transporten av organiska ämnen, TOC (totalt organiskt kol), uppgick under 2001 till 580 ton vilket är mindre än 2000, då den var 760 ton.

Arealkoefficienten (arealförlusten) för hela avrinningsområdet 2001 var 16 kg kväve/ha och 0,21 kg fosfor/ha, vilket kan jämföras med 22 kg kväve, respektive 0,28 kg fosfor/ha 2000. Den högsta arealkoefficienten för kväve 2001 beräknades för Välabäckens avrinningsområde, som tillhör de mest jordbruksintensiva, till 22 kg/ha. Den högsta arealförlusten för fosfor svarade Örstorpsbäckens avrinningsområde för, med en arealkoefficient på 0,38 kg/ha och år.

De högsta **kvävehalterna** uppmättes i Välabäcken och Örstorpsbäcken, där årsmedelhalterna uppgick till 8 800, respektive 7 700 ug/l. Halterna var som högst i december, då 13 000 ug kväve/l registrerades i Välabäcken. Kvävehalterna 2001 var normala till lägre än normalt vid alla provpunkter, jämfört med medelvärdena för åren 1990-2000.

Årsmedelhalten för fosfor var högst i Örstorpsbäcken, där den låg på 154 ug/l. Medelhalterna 2001 var lägre eller ganska nära de normala, jämfört med medelvärdet för åren 1990-2000, på alla provpunkterna.

Syrgassituationen var bra vid alla provtagningstillfällena på samtliga provpunkter.

Analyserna av **bekämpningsmedelsrester** i Saxån vid Häljarp och i Örstorpsbäcken vid JRK-stationen, resulterade i att sammanlagt 19 olika aktiva substanser detekterades, varav 14 i detekterbara halter och fyra som spår (då halterna låg mellan noll och detektionsgränsen).

Metallanalys av vatten i blandprov från Saxån i Häljarp visade på låga till mycket låga halter för alla metallerna. **Metallanalyserna av vattenmossa** som utplanterats på fem lokaler i vattensystemet resulterade i höga kromhalter vid ett par provpunkter och måttligt höga till låga halter för de andra undersökta metallerna.

Enligt **bottenfaunaundersökningen** 2001 bedömdes pkt 5 och 16 vara måttligt-, pkt 24 och Allarp betydligt- samt pkt 15:2 starkt påverkad av organisk/eutrofierande föroreningar. I Saxån vid Saxtorp (pkt 16), där det brukar finnas flest arter, var det ovanligt artfattigt och artrikaste lokal 2001 var istället pkt 5 i Braån.

Information

Videofilmen

Några exemplar av videofilmen om vattendraget har distribuerats till intresserade.

Saxån-Braåns ekomuseum

Ett omfattande informationsmaterial om Saxån-Braåns tillstånd, naturvärden, historia med mera har tidigare tagits fram. Materialet skall användas i olika informationsinsatser som "ekomuseum", på Internet, och i olika former av skrifter bl a en skånsk "åmansbok" se nedan. En del av materialet kan återfinnas på kommitténs hemsida:

<http://www.landskrona.se/kommun/miljo/saxan02/default.htm>.

Bäckar och åar i jordbruksbygd

Manuskriptet till skriften om "Bäckar och åar i jordbruksbygd – historik, naturvård, miljöproblem, vård och restaurering" har bearbetats och illustrerats och skall tryckas under 2003. En hemsida för skriften har börjat att utarbetas.

Hemsidan

Hemsidan har uppdaterats och utvecklats och en databas med mätvärden från vattenkontrollen och bekämpningsmedelsanalyser finns tillgänglig.

Saxån-Braåns natur- och rekreationsvärden

Kvärlövs naturområde

Väst kustbanan har vid Annelöv och Kvärlov fått en sydligare sträckning än vad som avsågs i de tidigare planeringsarbetena. Detta har medfört ett intrång i vattendragets strandskyddsområde och riksintresse för naturvård. I Banverkets exproprieringsansökan och regeringsbeslutet har Banverket förbundit sig att ett område mellan järnvägen och Saxån skall komma till samhällelig miljönytta. Ett förslag om inrättande av ett naturreservat och en skötselplan har utarbetats.

Kommunfullmäktige i Landskrona har beslutat att inrätta det kommunala naturreservatet: Kvärlovs naturområde.

Vandringsstigar

De tidigare etablerade stigarna vid Norra Skrävlinge, Asmundtorp, Häljarp och Marieholm har underhållits och utvecklats.

Åtgärder i och längs vattendragen

Handlingsprogram för vatten- och landskapsvård inom Saxån-Braåns avrinningsområde.

För att komma till rätta med problemen kring övergödningen av våra hav och vattendrag har en rad olika beslut fattats, på såväl internationell och nationell nivå som på regional och lokal nivå. Som ett led i uppföljningen av dessa beslut har Ekologgruppen AB (1994) genomfört en utredning för att ge förslag på hur näringsämnesförlusterna från marken kan minskas, och hur landskapets förutsättningar för att hysa ett rikt djur- och växtliv kan förbättras, inom Saxån-Braåns avrinningsområde. Syftet med rapporten är därför att:

- Diskutera en långsiktig målsättning och ge förslag till åtgärder som minskar närsalttransporten ut i Öresund och som ger positiva effekter för landskapet och naturförhållandena inom Saxån-Braåns avrinningsområde
- Ge förslag till handlingsprogram för genomförande av föreslagna åtgärder
- Ange lägen inom området där det finns förutsättningar för anläggning av dammar/våtmarker

Rapporten har en allmän del där vi ger en kortfattad bakgrund samt förslag till målsättning, handlingsprogram, kostnader och där ett sammanfattande åtgärdsförslag presenteras. I rapportens andra del presenteras åtgärdsförslaget i detalj uppdelat efter delavrinningsområden, totalt 9 st. Dessa är i sin tur indelade i 54 mindre delavrinningsområden och för dessa redovisas uppgifter om markanvändning, hydrologi, markläckage mm. Dessutom presenteras ett omfattande kartmaterial över undersökningsområdet. Tanken är att denna del skall vara "levande" och fyllas på med uppgifter om såväl förslag till nya lägen för åtgärder som genomförda åtgärder, allt eftersom arbetet fortskrider.

Åtgärdsförslaget är uppbyggd som en katalog över områden som är lämpliga att arbeta vidare med, vad gäller anläggning av dammar, våtmarker och skyddszoner. Underlaget till katalogen har erhållits genom informations- och diskussionsmöten med markägare i samarbete med berörda LRF-kretsar. Vid dessa möten har närvarande markägare fått möjlighet att göra en intresseanmälan. Totalt har ca 150 markägare informerats på detta sätt och av dessa har 55 stycken anmält sig som intresserade för åtgärder (i form av t ex dammar) på sina marker. Totalt har ett 70-tal objekt med en areal av ca 30 hektar kommit fram på detta sätt.

Kostnaderna för att genomföra hela handlingsprogrammet har beräknats totalt till 44,6 miljoner kronor räknat i 1994 års penningvärde. Handlingsprogrammet föreslås genomföras på en period av 12 år.

Kävlinge kommun

Totalt inom LIP-programmet har 9 st dammar med en yta av ca 8 ha och 4,5 ha skyddszoner anlagts.

Eslövs kommun

Totalt inom LIP-programmet har 8 dammar med en yta av knappt 5,8 ha anlagts.

Landskrona kommun

Totalt inom LIP-programmet har 6 dammar med en yta av ca 5 ha anlagts. Ett tiotal dagvattendammar har anlagts i Asmundtorp och Häljarp.

Svalövs kommun

En tidigare anlagd damm har korrigerats. I privat regi har en damm om ca 10 ha anlagts vid Trolleholms slott.

Emilie Björling har arbetet som projektledare för våtmarksanläggandet i Eslövs och Landskrona kommun fram till halvårsskiftet. Roland Larsson har arbetat med naturvårdsåtgärder längs Saxån och Braån i Landskrona kommun fram till halvårsskiftet.

Ekonomi

Budgetpost	Budgeterat	Utfall 2001
Årlig vattenkontroll, inkl PULS, utökad provtagning av bekämpnings-medel, internetkompatibel databas	260 000:-	279 800:-
Information: åmansbok, ekomuseum, , hemsida (instruktionsfilm 2002) mm	70 000:-	114 935:-
Åtgärder: Saxån-Braåns rekreations- och naturvärden. Korrigering av tidigare anlagd damm.	85 000:-	17 320:-
Övriga kostnader	5000:-	6 033:-
Summa	420 000:-	418 089:-
Kostnad per kommun	105 000:-	104 522:-